

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

РОЗСОХА КИРИЛО ОЛЕГОВИЧ

УДК: 343.163:328.185(477)-048.66

**ПРОКУРАТУРА В СИСТЕМІ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ
АНТИКОРУПЦІЙНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура»

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2019

Дисертація є рукописом.

Робота виконана на кафедрі судоустрою та прокурорської діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент **Назаров Іван Володимирович**, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, заступник голови.

Офіційні опоненти:

– доктор юридичних наук, професор **Руденко Микола Васильович**, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, професор кафедри кримінально-правових дисциплін;

– доктор юридичних наук, доцент **Прилуцький Сергій Валентинович**, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, професор кафедри правосуддя.

Захист відбудеться «20» червня 2019 р. о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.03 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 84-а.

Автореферат розіслано «17» травня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н.П. Матюхіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Останнім часом українське суспільство переконається все більше в тому, що поширення і процвітання корупції – одна з найважливіших проблем, оскільки це явище негативно впливає на економічну, фінансову, соціальну, правову, управлінську й політичну сфери, тобто є глобальною. У той же час реалії сьогодення свідчать і про те, що вона (корупція) й неефективна система державного управління взаємозумовлені, а це становить серйозну загрозу національній безпеці нашої країни. Усе наведене підтверджує, що нині існує нагальна необхідність в удосконаленні як антикорупційного законодавства, так і системи спеціалізованих антикорупційних органів в Україні, одним із яких виступає прокуратура, зокрема, й нещодавно створена Спеціалізована антикорупційна прокуратура, а також у модернізації їх діяльності задля підвищення ефективності. До того ж юридична природа і функціонування антикорупційної прокуратури малодосліджені, оскільки в українському правовому полі вона вважається новітнім явищем. Варто також пам'ятати, що організаційно-правове регулювання антикорупційної діяльності прокуратури не позбавлене недоліків, а отже, потребує змінення, що набуває ще більшої ваги, бо Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі важливо налагодити взаємодію з іншими антикорупційними органами. Однак це на сьогодні також доволі проблематично, оскільки питання співпраці не унормоване на законодавчому рівні, акти, які регламентують її здійснення, вирізняються колізійністю, більш того, має місце дублювання функцій, суперництво і «недобрсовісна конкуренція» тощо.

Наведене зайвий раз підтверджує актуальність дослідження місця, значення, особливостей та організаційно-правових засад функціонування прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України.

Звісно, з огляду на важливість антикорупційних інститутів загальні питання їх діяльності в Україні та за її межами досліджували як вітчизняні, так і іноземні правознавці, зокрема: А. Аслунд, В.С. Бабкова, Ю.В. Баулін, Д. Брінкенхофф, О.Ю. Бусол, Є.В. Вандін, А. Вілсон, В.Д. Гвоздецький, Р.В. Гречанюк, М.В. Грищенко, Е.С. Дмитренко, В.М. Драган, С.В. Дрьомов, В. В. Долежан, О.О. Дудоров, О.О. Дульський, Д.Г. Заброда, З.А. Загинеї, О.Г. Кальман, П.М. Каркач, В.В. Карпунцов, М.М. Кінаш, М. В.Косюта, В.Ю. Кобринський, А.В. Лапкін, А.В. Линник, Н.А. Липовська, І.Є. Марочкін, О.В. Мельник, А.М. Міхненко, О.П. Мусієнко, Д. Мюллер, Дж. Наєм, Є.В. Невмержицький, С.В. Подкопаєв, М.В. Руденко, Б.В. Романюк, С.М. Серьогін, В.В. Сухонос, С.В. Сьомін, О.Б. Ференець, М.І. Хавронюк, С. Хантінгтон, Т.І. Чернявська, О.Н. Ярмиш та інші. Проте роль і місце прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України висвітлені фрагментарно. Крім того, потрібно провести ретельний аналіз функцій і повноважень сучасних спеціалізованих антикорупційних органів України, форм і методів діяльності Спеціалізованої антикорупційної

прокуратури, нормативного забезпечення функціонування антикорупційних органів України, спираючись на результати якого вдасться уточнити їх систему, усунути існуючі колізії і прогалини, запропонувати шляхи вдосконалення як організаційно-правових засади діяльності, так і підходів до її взаємодії з іншими антикорупційними інституціями із врахуванням вимог часу і світового досвіду.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано на кафедрі організації діяльності судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Проблематика дисертаційного дослідження відповідає науковому напрямку, що розробляє кафедра організації діяльності судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого в межах цільової комплексної програми «Судова влада: проблеми організації та діяльності» (номер державної реєстрації 0111U000957). Тема дисертації затверджена вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 3 від 21.11.2017 р.).

Мета і задачі дослідження. Метою дисертації є визначення місця, ролі, особливостей та організаційно-правових засад функціонування прокуратури в системі антикорупційних органів України, змісту організаційно-правових засад діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України, шляхів їх вдосконалення на основі аналізу й узагальнення вітчизняного й зарубіжного антикорупційного законодавства і практики його застосування.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- з'ясувати зміст поняття «спеціалізовані антикорупційні органи», їх систему і місце серед правоохоронних органів України;
- розкрити роль і функції спеціалізованих антикорупційних органів України та інших країнах світу;
- провести аналіз нормативного забезпечення функціонування антикорупційних органів України задля виявлення недоліків, прогалин і колізій;
- розглянути організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України;
- охарактеризувати правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України;
- узагальнити й уточнити форми і методи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;
- охарактеризувати кадрове, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;
- проаналізувати зарубіжний досвід діяльності органів прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів і виявити можливості його використання в Україні;
- запропонувати шляхи вдосконалення діяльності прокуратури та її

взаємодії з іншими органами в системі спеціалізованих антикорупційних органів України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час взаємодії органів прокуратури у системі спеціалізованих антикорупційних органів України.

Предмет дослідження становить прокуратура в системі спеціалізованих антикорупційних органів України.

Методи дослідження. Для досягнення мети дисертаційної роботи, об'єктивності й наукової обґрунтованості її результатів було використано комплекс загальних і спеціальних методів наукового пізнання. Завдяки системному підходу з'ясовано місце, роль, функції органів прокуратури в системі антикорупційних інститутів з урахуванням взаємозв'язків між ними (підрозділи 1.1, 1.2, 2.2, 3.2, 3.3). Застосування загальних методів наукового пізнання дозволило дати характеристику сутності й значущості антикорупційних органів, їх правового статусу, нормативного забезпечення їх діяльності та його сучасного стану, удосконалити поняттєвий апарат (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1). Історико-правовий метод став у нагоді при дослідженні системи спеціалізованих антикорупційних органів, розвитку нормативного забезпечення даної сфери (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 3.2). Структурно-функціональний аналіз надав змогу уточнити функції й організаційно-правові засади діяльності антикорупційної прокуратури (підрозділи 1.2, 2.1). За допомогою юридичного методу і тлумачення норм права виявлено законодавчі прогалини й колізії в досліджуваній сфері і запропоновано шляхи їх усунення (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.3); а аналітичного – надано рекомендації, розроблено пропозиції, встановлено можливості використання зарубіжного досвіду із досліджуваної проблематики (підрозділи 3.1, 3.2, 3.3).

Науково-теоретичну основу роботи становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних правознавців із загальної теорії держави і права, теорії прокурорської діяльності, конституційного, міжнародного, кримінально-процесуального та інших галузей права, філософії, управління тощо. Нормативна база дослідження складається з Конституції України, кодексів України, законів і підзаконних нормативно-правових актів, норм міжнародного права й законодавства зарубіжних країн. Інформаційною базою дисертації обрано інформаційні й періодичні видання.

Емпіричну базу дослідження становлять дані, одержані в результаті вивчення аналітичних висновків й експертних оцінок незалежної наглядової організації Freedom House National за 2005-2010 рр., 2017-2018 рр., антикорупційних організацій Transparency International та Transparency International Ukraine за 2017-2018 рр., Ради Європи, аналітичного Центру політико-правових реформ, неурядової правозахисної організації «Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів», Громадської організації «Інститут прикладних гуманітарних досліджень»; статистичні дані Спеціалізованої антикорупційної прокуратури

України, Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції за 2017-2018 роки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дана робота є одним із перших комплексних досліджень в Україні, присвячених визначенню місця, правового статусу й організаційно-правових засад діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України у процесі реалізації Антикорупційної стратегії України і наближення національного законодавства до норм і стандартів Європейського Союзу. У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд нових наукових положень, висновків, рекомендацій і пропозицій.

Уперше:

– обґрунтовано, що в Україні формується і знаходиться на стадії активного впровадження комбінована (змішана) модель спеціалізованих антикорупційних інститутів, яка передбачає функціонування в національній системі спеціалізованих антикорупційних органів наступних: Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України як служби протидії корупції у структурі правоохоронного органу (Генеральної прокуратури України); Національного антикорупційного бюро України як багаточільового спеціалізованого органу; Національного агентства з питань запобігання корупції як інституції із запобігання корупції та розроблення антикорупційної політики;

– узагальнено основні фактори, з огляду на дію яких стан сучасної державної антикорупційної діяльності характеризується як незадовільний: 1) непрозорість; 2) непідзвітність керівних органів держави; 3) слабо розвинена антикорупційна політика; 4) неефективність; 5) великий вплив на політику та кадрові рішення окремих осіб чи олігархічних груп; 6) конфлікт інтересів, нехтування правилами професійної етики між службовими особами; 7) низький рівень забезпечення захисту прав власності; 8) неврегульована діяльність судової системи у сфері антикорупційної діяльності; 9) недосконалість антикорупційного законодавства; 10) недосконалість системи суспільного контролю за видатками посадових осіб і реалізації антикорупційної політики тощо;

– виокремлено чинники, що знижують рівень ефективності взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими антикорупційними органами України, а саме: 1) відсутність чіткого законодавчого закріплення вичерпного переліку спеціалізованих антикорупційних органів в Україні; 2) недостатня урегульованість адміністративно-правового статусу антикорупційних органів; 3) відсутність достатньо повної нормативно-правової бази, яка регламентує питання взаємодії антикорупційних органів; 4) існування випадків дублювання функцій і повноважень, сфер компетенцій, відсутність їх чіткого й однозначного розподілу; 5) наявність випадків суперництва і «недобросовісної конкуренції» антикорупційних органів; 6) закритість і «відособленість» антикорупційних органів, бар'єри й небажання обміну інформацією; 7) випадки конфлікту інтересів, особливо між вищим керівництвом різних правоохоронних органів; 8) прояви політизації діяльності тощо.

Удосконалено:

– розуміння функцій спеціалізованих антикорупційних органів, до яких віднесено: 1) запобігання корупції; 2) попередження й боротьбу з корупційними правопорушеннями, вчиненими вищими посадовими особами держави, ліквідація наслідків корупційних правопорушень; 3) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; 4) підтримання публічного обвинувачення в межах своєї компетенції у справах щодо корупційних правопорушень; 5) представництво інтересів держави в суді при розгляді справ щодо корупційних правопорушень у виключних випадках і в порядку, що визначені законом;

– поняття форм і методів діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури: форми – ряд однорідних зовнішніх дій, які здійснюються в межах законодавства й спрямовані на реалізацію прокуратурою своїх повноважень; методи – сукупність універсальних способів і прийомів, які застосовуються антикорупційною прокуратурою задля впливу на соціальну сферу суспільства й виконання завдань і функцій Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;

– класифікацію методів діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, запропоновано поділяти їх наступним чином: 1) за формою вираження – правові, організаційні й матеріально-технічні; 2) за ступенем впливу на об'єкт (імперативні, уповноважуючі, заохочувальні, рекомендаційні); 3) за суб'єктом впливу – одноосібні чи групові; 4) за характером застосування повноважень владних органів – заохочення, примус і переконання;

– класифікацію моделей спеціалізованих антикорупційних інститутів, яка, на відміну від існуючих, включає комбіновану (змішану) модель, що містить у собі елементи традиційних, таких, як модель служби протидії корупції у структурі правоохоронного органу; модель багатocільового агентства, що має правоохоронні повноваження й превентивні функції; модель інституції із запобігання корупції, розроблення політики й координації.

Набули подальшого розвитку:

– визначення сутності інформаційного забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як сукупності нормативно-правових, науково-технічних, організаційних та інших заходів, а також встановлених дій та управлінських рішень, виконання яких дозволяє реалізовувати збір, реєстрацію, зберігання, аналіз і передачу інформації при прийнятті організаційних рішень, плануванні роботи антикорупційної прокуратури, вирішенні питань щодо законності дій на певній території, аналізі причин вчинення правопорушень, оцінці динаміки й тенденцій, а також при аналізі розвитку, стану впровадження й ефективності реалізації антикорупційної політики;

– виокремлення складових антикорупційної системи України, якими є

такі основні органи: Національне антикорупційне бюро (покликане здійснювати досудове розслідування випадків корупції, вчиненої високопосадовими особами; займається практичним втіленням заходів протидії корупції), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (здійснює нагляд за слідчими діями Національного антикорупційного бюро України, законності під час оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування), Національне агентство з питань запобігання корупції (виконує функцію запобігання випадкам корупції, визначає превентивні антикорупційні заходи й зосереджується на формуванні антикорупційної політики держави), Вищий антикорупційний суд (здійснює правосуддя з метою захисту особи, суспільства й держави від корупційних і пов'язаних із ними злочинів і судового контролю за досудовим розслідуванням цих злочинів, стежить за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні);

– бачення переліку організаційних засад діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України, до якого включено: 1) організаційну структуру антикорупційної прокуратури; 2) планування роботи; 3) функціональні обов'язки та їх розподіл; 4) координаційні заходи; 5) звітність; 6) робота з громадськістю; 7) контроль антикорупційної діяльності в цілому; 8) кадрове забезпечення; 9) взаємодія з іншими владними органами та міжнародними організаціями;

– обґрунтування того, що метод примусу виступає основним методом діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, спираючись на це, акцентовано на тому, що методам заохочення й переконання приділяється недостатньо уваги, хоча використання цих методів може сприяти підвищенню довіри населення до досліджуваного органу, а отже, забезпечити підвищення його ефективності та іміджу як в країні, так і за її межами;

– пропозиції щодо необхідності мінімізації політичного впливу на конкурсний відбір кадрів до Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, наприклад, через залучення юристів не з лав Генеральної прокуратури, а також можливих шляхів вирішення цього питання, надані на підставі аналізу інформаційного, кадрового й фінансового забезпечення діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури і наявних недоліків у цих сферах. Крім того, вивчення окресленої проблеми дало змогу довести потребу докорінно змінити принципи розподілу коштів, надавши можливість використовувати частину коштів, які працівниками прокуратури повернуто до держави завдяки прямому виконанню своїх функцій (це набуває актуальності з огляду на відсутність чітких норм фінансування антикорупційної прокуратури);

– окреслення перспектив використання в Україні зарубіжного досвіду діяльності органів прокуратури в системі антикорупційних органів, що можливо шляхом: 1) впровадження в межах змішаної моделі в Україні елементів моделі багатоцільових агентств, що мають правоохоронні

повноваження й превентивні функції (Гонконг, Сінгапур, Литва, Латвія, Австралія тощо); моделі служб боротьби проти корупції у структурі правоохоронних органів (Норвегія, Бельгія, Іспанія, Хорватія, Румунія та інші); моделі інституцій із запобігання корупції, розроблення політики і координації дій (Франція, Албанія, США, Філіппіни тощо); 2) поширення практики використання об'єднаних груп антикорупційних прокурорів, слідчих, інших фахівців і експертів під загальним керівництвом і наглядом антикорупційного прокурора; 3) модернізації системи управління й діловодства (удосконалення електронних інформаційних систем обміну інформацією, зберігання і передачі даних в органах прокуратури, форм звітності, модернізації техніко-технологічного обладнання тощо); 4) запровадження практики укладання угод із організаціями й окремими особами, які повідомляли про факти корупції, в обмін на звільнення від відповідальності тощо;

– визначення шляхів вдосконалення діяльності прокуратури та її взаємодії з іншими органами в системі спеціалізованих антикорупційних органів України, що можливо завдяки: внесенню змін і доповнень до законів України «Про запобігання корупції», «Про прокуратуру», прийняттю наказу Генеральної прокуратури «Про взаємодію Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими антикорупційними органами України» та ін.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що одержані під час виконання роботи висновки, рекомендації та пропозиції можуть бути використані у:

– нормотворчій діяльності – для підготовки й уточнення ряду законодавчих і підзаконних актів із питань діяльності органів прокуратури щодо протидії корупції;

– правозастосовній діяльності – із метою підвищення ефективності діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;

– науково-дослідній сфері – для подальшої розробки теоретико-правових питань діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та її взаємодії з іншими антикорупційними інституціями;

– навчальному процесі – при підготовці практичних і лекційних занять, написанні монографій, підручників, посібників, методичних рекомендацій із досліджуваного питання, проведенні занять із підвищення кваліфікації працівників прокуратури та інших зацікавлених фахівців.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і висновки дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри ОСПО Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, на міжнародних й всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, зокрема: Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми реформування прокуратури» (м. Харків, 15 квіт. 2016 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми судового права», присвячена пам'яті проф. Івана Єгоровича Марочкина (м. Харків, 20 квіт.

2017 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми адвокатури» (м. Харків, 14 грудня 2017 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми судового права» (м. Харків, 23 квітня 2018 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті» (м. Одеса, 7–8 квітня 2017 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування» (м. Київ, 14–15 липня 2017 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми та стан дотримання захисту прав людини в Україні» (м. Львів, 17–18 серпня 2018 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації викладено у 13 наукових працях, серед яких: 5 статей опубліковано у фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному виданні іншої держави та тези 7 доповідей на конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації складає 205 сторінок, із них основного тексту – 168 с. Робота містить список використаних джерел із 243 найменувань на 25 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, її зв'язок з науковими програмами, планами, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, мета та завдання, розкрито наукову новизну, теоретичне й практичне значення, надано відомості про апробацію результатів.

Розділ 1 «Загальна характеристика системи спеціалізованих антикорупційних органів» складається з 3 підрозділів і присвячений вивченню поняття й системи спеціалізованих антикорупційних органів в системі органів державної влади України, обґрунтуванню ролі і функцій спеціалізованих антикорупційних органів України та світу, аналізу нормативного забезпечення функціонування антикорупційних органів України.

У *підрозділі 1.1 «Поняття та система спеціалізованих антикорупційних органів у системі органів державної влади України»* визначено поняття й охарактеризовано систему спеціалізованих антикорупційних органів у структурі органів державної влади України, яка наразі складається з таких елементів: Національне антикорупційне бюро, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне агентство з питань запобігання корупції. З'ясовано, що Національне антикорупційне бюро покликане здійснювати досудове розслідування випадків корупції, вчиненої високопосадовими особами, акцентовано, що Бюро займається практичним втіленням заходів протидії корупції. Встановлено, що для забезпечення гарантій незалежності Національного антикорупційного бюро України, законності під час оперативно-розшукової діяльності й досудового

розслідування нагляд за їх слідчими діями покладено на працівників Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, а функцію запобігання випадкам корупції виконує Національне агентство з питань запобігання корупції, яке визначає превентивні антикорупційні заходи й зосереджується на формуванні антикорупційної політики держави. Крім того, у підрозділі проаналізовано сутність явища корупції, зміст сучасної державної антикорупційної діяльності, виявлено її основні недоліки.

У підрозділі 1.2 «Роль та функції спеціалізованих антикорупційних органів України та світу» досліджено роль і функції спеціалізованих антикорупційних органів України і світу, спираючись на результати, отримані під час проведення дослідження, запропоновано власний підхід до розуміння функцій спеціалізованих антикорупційних органів України, до яких віднесено такі: 1) запобігання корупції; 2) попередження й боротьбу з корупційними правопорушеннями, вчиненими вищими посадовими особами держави, ліквідація наслідків корупційних правопорушень; 3) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; 4) підтримання публічного обвинувачення в межах своєї компетенції у справах щодо корупційних правопорушень; 5) представництво інтересів держави в суді при розгляді справ щодо корупційних правопорушень у виключних випадках і в порядку, що визначені законом, тощо.

Розглянуто основні функції органів антикорупційної політики держави (Вищого антикорупційного суду, Національного антикорупційного бюро, Національного агентства з питань запобігання корупції, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури).

У підрозділі 1.3 «Нормативне забезпечення функціонування антикорупційних органів України» проведено аналіз нормативного забезпечення функціонування антикорупційних органів України. Обґрунтовано, що новий період розвитку антикорупційного законодавства настав на початку 2014 р., саме в цей період нормативне забезпечення антикорупційної діяльності поповнилося низкою нормативних актів, які вказані в роботі, вони стали відправною точкою і мають важливе значення при виконанні дій із запобігання й протидії корупції в Україні відповідно до міжнародних стандартів.

Наголошено, що подальшого доопрацювання вимагає механізм оновлення антикорупційного законодавства.

Розділ 2 «Організаційно-правові засади функціонування спеціалізованої антикорупційної прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України» складається з 4 підрозділів, в яких досліджено організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України, проаналізовано правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної

прокуратури України, узагальнено й уточнено форми і методи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, охарактеризовано кадрове, матеріально-технічне й інформаційне забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

У підрозділі 2.1 *«Організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України»* з'ясовано організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. Запропоновано організаційні засади діяльності прокуратури розуміти як узгоджений комплекс заходів з підготовки й здійснення запобігання і протидії корупційним діям. Доведено, що до організаційних засад антикорупційної прокуратури варто віднести: 1) організаційну структуру антикорупційної прокуратури; 2) планування роботи; 3) функціональні обов'язки та їх розподіл; 4) координаційні заходи; 5) звітність; 6) роботу з громадськістю; 7) контроль антикорупційної діяльності в цілому; 8) кадрове забезпечення; 9) взаємодію з іншими владними органами й міжнародними організаціями.

Підрозділ 2.2 *«Правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України»* присвячено аналізу правового статусу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України. Запропоновано закріпити поняття «правовий статус прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури» і розглядати його як узагальнену правову категорію, що характеризує правове становище суб'єкта, наділеного певними правами й обов'язками відповідно до чинного законодавства.

Окремо увага приділена аналізу Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р., в якому закріплюються загальні права й обов'язки прокурорів антикорупційної прокуратури. Акцентовано на необхідності проходження щорічної таємної перевірки на доброчесність, підтримання Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою публічного обвинувачення у відповідних провадженнях, обов'язку представництва інтересів громадян або держави в судовому процесі у випадках, передбачених Законом.

У підрозділі 2.3 *«Форми та методи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури»* узагальнено та уточнено форми та методи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Запропоновано під формами діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури розуміти ряд однорідних дій, які мають зовнішній прояв, здійснюються в межах законодавства й спрямовані на реалізацію прокуратурою своїх повноважень. У свою чергу, методи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури – це сукупність універсальних способів і прийомів антикорупційної прокуратури, які використовуються з метою впливу на соціальну сферу суспільства й виконання завдань та функцій Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

Проаналізовано форми (правові; матеріально-технічні; організаційні) і методи (заохочення; переконання; примусу; нормативний) діяльності

Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Констатовано, що методам заохочення й переконання наразі приділено недостатню увагу.

У підрозділі 2.4 «*Кадрове, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури*» охарактеризовано вказані види забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Інформаційне забезпечення розглянуто як сукупність нормативно-правових, науково-технічних, організаційних та інших заходів, а також визначених дій та управлінських рішень, реалізація яких дозволяє здійснити збір, реєстрацію, зберігання, аналіз і передачу інформації при прийнятті організаційних рішень, плануванні роботи антикорупційної прокуратури, вирішенні питань щодо законності дій на певній території, аналізі причин скоєння правопорушень, оцінці динаміки й тенденцій, а також при аналізі розвитку, стану впровадження й ефективності дії антикорупційної політики тощо.

Обґрунтовано, що реформування системи запобігання й протидії корупції зумовили необхідність оновлення кадрів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, завдяки чому було запроваджено нові критеріїв оцінки кадрів і роботи прокуратури, змінено умови проходження служби.

З'ясовано, що з огляду на постійний брак коштів Державного бюджету, який є єдиним джерелом фінансування, покращення матеріального й технічного забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури видається малоімовірним. Констатовано, що нині відсутні чіткі норми фінансування антикорупційної прокуратури, законодавством встановлені лише узагальнені вимоги до правоохоронних органів, що потребує негайного уточнення. Запропоновано змінити принципи розподілу коштів, а також надати можливість використовувати частину коштів, які завдяки прямому виконанню своїх функцій працівниками прокуратури повернуто до держави.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України» складається з 3 підрозділів і присвячений дослідженню зарубіжного досвіду діяльності органів прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів і можливостей його використання в Україні, шляхів вдосконалення діяльності прокуратури та її взаємодії з іншими органами в системі спеціалізованих антикорупційних органів України.

У підрозділі 3.1 «*Напрямки удосконалення законодавства, яке регулює діяльність органів прокуратури України щодо протидії корупції*» обґрунтовано необхідність удосконалення й реформування вітчизняного антикорупційного законодавства і, відповідно, діяльності спеціалізованих антикорупційних органів в Україні, що особливо актуально в процесі реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Акцентовано на потребі змінення законодавства, яке регулює діяльність органів прокуратури України щодо протидії корупції, як одного з ключових суб'єктів у системі спеціалізованих антикорупційних органів України,

правовий статус та організаційно-правові засади функціонування якого наразі не є вичерпно й гармонійно регламентованими.

Виокремлено основні напрямки й запропоновано заходи з удосконалення законодавства, яке регулює діяльність органів прокуратури України щодо протидії корупції.

У підрозділі 3.2 *«Зарубіжний досвід діяльності органів прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів та можливість його використання в Україні»* проаналізовано зарубіжний досвід діяльності органів прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів, розглянуто можливості його використання в Україні.

Запропоновано вдосконалити класифікацію моделей спеціалізованих антикорупційних інститутів, яка, на відміну від існуючих, буде включати комбіновану (змішану) модель, складовими якої є елементи традиційних моделей, таких як: модель служби протидії корупції в структурі правоохоронного органу; модель багаточільового агентства, що має правоохоронні повноваження й превентивні функції; модель інституції із запобігання корупції, розроблення політики й координації. Обґрунтовано, що в Україні формується і знаходиться на стадії активного впровадження саме комбінована (змішана) модель спеціалізованих антикорупційних інститутів.

Визначено перспективи використання в Україні зарубіжного досвіду діяльності органів прокуратури в системі антикорупційних органів.

У підрозділі 3.3 *«Удосконалення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими антикорупційними органами України»* доведено, що в Україні функціонує низка уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. Встановлено, що нині триває становлення нових антикорупційних інституцій. Особливу увагу приділено тому, що всі ці органи мають своє місце і специфічне призначенням в системі антикорупційних органів, проте досягнення загальної мети антикорупційної стратегії держави неможливе без налагодження їх ефективної взаємодії.

Визначено основні чинники, що знижують рівень ефективності взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими антикорупційними органами України, до яких віднесено: 1) відсутність чіткого законодавчого закріплення вичерпного переліку спеціалізованих антикорупційних органів в Україні; 2) недостатню урегульованість адміністративно-правового статусу антикорупційних органів; 3) відсутність достатньої нормативно-правової бази, яка регламентує питання взаємодії антикорупційних органів; 4) існування випадків дублювання функцій і повноважень, сфер компетенцій, відсутність їх чіткого та однозначного розподілу; 5) наявність випадків суперництва і «недобросовісної конкуренції» антикорупційних органів; 6) закритість і «відособленість» антикорупційних органів, бар'єри й небажання обміну інформацією; 7) випадки конфлікту інтересів, особливо між вищим керівництвом різних правоохоронних органів; 8) прояви політизації діяльності тощо.

Запропоновано напрямки вдосконалення й покращення взаємодії

Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими антикорупційними органами України.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі представлено теоретичне узагальнення й вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні організаційно-правових засад функціонування прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України, їх особливостей і шляхів вдосконалення в процесі проведення антикорупційної політики в Україні. У результаті дослідження сформульовано низку висновків, рекомендацій та пропозицій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Охарактеризовано сучасну систему антикорупційних органів України, основними елементами якої є: Національне антикорупційне бюро (покликане здійснювати досудове розслідування випадків корупції, скоєної високопосадовими особами; займається практичним втіленням заходів протидії корупції), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (здійснює нагляд за слідчими діями Національного антикорупційного бюро України, законності під час оперативно-розшукової діяльності й досудового розслідування), Національне агентство з питань запобігання корупції (виконує функцію запобігання випадкам корупції, визначає превентивні антикорупційні заходи й зосереджується на формуванні антикорупційної політики держави), Вищий антикорупційний суд (здійснює правосуддя з метою захисту особи, суспільства і держави від корупційних і пов'язаних із ними злочинів, а також судовий контролю за досудовим розслідуванням цих злочинів, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні).

2. Встановлено роль спеціалізованих антикорупційних органів і здійснено класифікацію їх функцій. Зокрема, запропоновано до останніх зараховувати: 1) запобігання корупції; 2) попередження й боротьбу з корупційними правопорушеннями, вчиненими вищими посадовими особами держави, ліквідацію наслідків корупційних правопорушень; 3) нагляд за додержанням законності під час проведення досудового розслідування й оперативно-розшукової діяльності; 4) підтримання публічного обвинувачення в межах своєї компетенції у справах щодо корупційних правопорушень; 5) розгляд відповідних справ щодо корупційних правопорушень тощо.

3. Проаналізовано нормативне забезпечення функціонування антикорупційних органів України. Визначено, що новий період розвитку антикорупційного законодавства настав на початку 2014 року. У цей період нормативне забезпечення антикорупційної діяльності поповнилося рядом актів, які стали першочерговими і визначальними при проведенні дій із запобігання й протидії корупції в Україні відповідно до міжнародних стандартів. Основні приписи цих документів вивчені в роботі. Констатовано,

що несистемний і несвоєчасний механізм оновлення антикорупційного законодавства вимагає його подальшого доопрацювання.

4.3'ясовано організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України, до яких включено: 1) організаційну структуру антикорупційної прокуратури; 2) планування роботи; 3) функціональні обов'язки та їх розподіл; 4) координаційні заходи; 5) звітність; 6) робота з громадськістю; 7) контроль антикорупційної діяльності в цілому; 8) кадрове забезпечення; 9) взаємодія з іншими владними органами й міжнародними організаціями. Запропоновано під організаційними засадами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів розуміти узгоджений комплекс заходів із підготовки й здійснення запобігання і протидії корупційним діянням. Визначено, що до організаційної структури цієї прокуратури входять центральний апарат і територіальні філії, розташовані поряд з територіальними управліннями Національного антикорупційного бюро України.

5. Проаналізовано правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України. Запропоновано закріпити поняття «правовий статус прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури» як узагальненої правової категорії, що характеризує правове становище суб'єкта, наділеного певними правами й обов'язками відповідно до чинного законодавства. Розглянуто приписи Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р., яким регламентуються загальні права й обов'язки прокурорів антикорупційної прокуратури. Особливу увагу приділено необхідності проходження щорічної таємної перевірки на доброчесність задля належного підтримання Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою публічного обслуговування інтересів громадян або держави в судовому процесі у випадках, передбачених Законом. Запропоновано конкретизувати підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури шляхом формування переліку обов'язків прокурора, за порушення яких настає відповідальність. Надано визначення терміна «дисциплінарний проступок».

6. Узагальнено й уточнено форми (правові; матеріально-технічні; організаційні) і методи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (заохочення; переконання; примусу; нормативний). Наголошено, що всі методи, які застосовуються антикорупційною прокуратурою, пов'язані безпосередньо з виконанням покладених на неї функцій. Констатовано, що основним методом діяльності все ще залишається метод примусу, натомість методам заохочення й переконання приділено недостатню увагу, але розвиток цих методів може сприяти підвищенню як довіри населення до досліджуваного владного органу, так і його ефективності й іміджу і в країні, і за її межами.

7. Проаналізовано кадрове, матеріально-технічне й інформаційне

забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Уточнено сутність і значення її інформаційного забезпечення. Обґрунтовано доцільність мінімізувати політичний вплив на конкурсний відбір кадрів до Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, наприклад, шляхом залучення юристів не з лав Генеральної прокуратури. З'ясовано, що з огляду на постійний брак коштів Державного бюджету, який виступає єдиним джерелом фінансування, здається малоімовірним покращення матеріального й технічного забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Встановлено, що на сьогодні відсутні чіткі норми фінансування антикорупційної прокуратури, а законодавством визначені лише загальні вимоги до правоохоронних органів, що потребує негайного уточнення. Запропоновано змінити принципи розподілу коштів, а також дати можливість використовувати частину коштів, повернутих працівниками прокуратури до держави завдяки прямому виконанню своїх функцій.

8. Проаналізовано зарубіжний досвід діяльності органів прокуратури в системі антикорупційних органів, виявлено наступні можливості для його використання в Україні: 1) наближення національного законодавства, що регламентує діяльність органів прокуратури, до міжнародних норм і стандартів, передусім Європейського Союзу; 2) впровадження елементів світових моделей спеціалізованих органів прокуратури: моделі багаточільових агентств, що мають правоохоронні повноваження і превентивні функції (Гонконг, Сінгапур, Литва, Латвія, Австралія тощо); моделі служб боротьби проти корупції у структурі правоохоронних органів (Норвегія, Бельгія, Іспанія, Хорватія, Румунія та інші); моделі інституцій із запобігання корупції, розроблення політики і координації дій (Франція, Албанія, США, Філіппіни тощо); 3) налагодження співпраці прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури зі слідчими спеціалізованих підрозділів поліції; 4) залучення до Спеціалізованої антикорупційної прокуратури фахівців і експертів з інших галузей (фінансистів, економістів, аудиторів, аналітиків, IT-спеціалістів тощо); 5) запровадження практики використання об'єднаних груп антикорупційних прокурорів, слідчих, інших фахівців і експертів під загальним керівництвом і наглядом антикорупційного прокурора; 6) налагодження ефективної взаємодії антикорупційних органів та інших державних органів і структур, громадянського суспільства; 7) модернізація системи управління й діловодства (удосконалення електронних інформаційних систем обміну інформацією, зберігання і передачі даних в органах прокуратури, форм звітності, техніко-технологічного обладнання тощо); 8) підвищення кваліфікації й рівня спеціальної підготовки спеціалістів антикорупційної прокуратури, виходячи зі специфіки й особливостей її функціонування; 9) чітке окреслення предметної юрисдикції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури; 10) введення практики укладання угод із організаціями й окремими особами, які повідомляли про факти корупції, в обмін на звільнення від відповідальності тощо.

9. Запропоновано шляхи вдосконалення діяльності прокуратури та її взаємодії з іншими органами в системі спеціалізованих антикорупційних органів України, зокрема: 1) закріпити вичерпний перелік спеціалізованих антикорупційних органів в Україні у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», доповнивши перелік «спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції» Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Державним бюро розслідувань тощо; 2) забезпечити повноту нормативно-правової бази, яка регламентує питання взаємодії антикорупційних органів, доповнивши її спеціальним відомчим актом, зокрема, наказом Генеральної прокуратури «Про взаємодію Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими антикорупційними органами України»; 3) законодавчо деталізувати адміністративно-правовий статус антикорупційних органів, особливо новостворених, доповнивши розділ II Закону України «Про запобігання корупції» і перейменувавши його на «Адміністративно-правовий статус антикорупційних органів України»; 4) внести зміни і доповнення до чинного законодавства з приводу призначення на посади в прокуратурах усіх рівнів за результатами відкритих конкурсів, передбачити регулярне оцінювання виконання службових обов'язків прокурорів і якості здійснення повноважень прокурора під час участі у розгляді судами адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією (до розділів V-VII Закону України «Про прокуратуру»); забезпечення оптимального розподілу в системі державних антикорупційних органів функцій і повноважень (до розділу II Закону України «Про запобігання корупції» та окремих спеціальних законів); тощо; 4) уточнити перелік корупційних злочинів у Кримінальному кодексі України, присвятивши цьому окрему статтю; 5) посилити адміністративну відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією, удосконалити порядок притягнення до адміністративної відповідальності; 6) законодавчо зафіксувати демократичну систему контролю у сфері антикорупційної діяльності уповноважених на це суб'єктів у Законі України «Про запобігання корупції»; 7) поширювати практику співпраці між антикорупційними органами шляхом затвердження спільних рішень, створення координаційних комісій чи слідчих груп, прийняття узгоджених норм і правил щодо звітування й обміну інформацією, підписання угод про взаємодію, та інші заходи й рекомендації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, в яких оприлюднені основні результати дисертації:

1. Kyryl Rassokha. Implementation of experience of establishment and operation of anti-corruption prosecutor's offices in Europe (Європейський досвід побудови та функціонування спеціалізованих антикорупційних органів). *Leges si viata: міжнар. наук.- практ. журн.* 2016. №11/2 (299). С. 88-91.

2. Розсоха К. О. Система спеціалізованих антикорупційних органів державної влади України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2017. Випуск 2. Т. 4. С. 112-117.

3. Розсоха К. О. Організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2017. Випуск 43. Т. 3. С. 84-88.

4. Розсоха К. О. Роль та функції спеціалізованих антикорупційних органів України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 4. С. 101-105.

5. Розсоха К. О. Нормативне забезпечення функціонування антикорупційних органів України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 5. С. 93-96.

6. Назаров І.В., Розсоха К.О. Напрями вдосконалення законодавства, яке регулює діяльність органів прокуратури України щодо протидії корупції. Електронне наукове фахове видання *«Юридичний науковий електронний журнал»*. 2018. Випуск 6. С. 388-391.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Розсоха К.О. Порівняльно-правовий аналіз кадрової політики спеціалізованих антикорупційних органів прокуратури королівства Іспанія та України. *Проблеми реформування прокуратури: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.*(Харків, 15 квіт. 2016 р.) : у 2 т. / редкол.: Л.М. Москвич (голова), А. В. Лапкін, І. В. Юревич та ін. Т. 1. Харків: Право, 2016. С. 159-162.

2. Розсоха К.О. Історико-правовий аналіз передумов виникнення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України. *Актуальні проблеми судового права: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Івана Єгоровича Марочкіна* (Харків, 20 квіт. 2017 р.) : у 2 т. / редкол.: Л. М. Москвич (голова) та ін. Т. 1. Харків : Право, 2017. С. 233-236.

3. Розсоха К.О. До питання функціонування Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. *Актуальні проблеми адвокатури: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (Харків, 14 грудня 2017 р.) / редкол.: Л. М. Москвич (голова) та ін. Т. 1. Харків: Вид-во «Юрайт», 2018. С. 72-74.

4. Розсоха К.О. Напрямки удосконалення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими антикорупційними органами України. *Актуальні проблеми судового права* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 23 квітня 2018 р.) / редкол.: Л. М. Москвич (голова) та ін. Харків : Право, 2018. С. 122-125.

5. Розсоха К.О. До питання функціонування Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. *Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, Україна, 7-8 квітня 2017 р.).

Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2017. С. 116-118.

6. Розсоха К.О. Зарубіжний досвід діяльності органів прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів та можливість його використання в Україні. *Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 14–15 липня 2017 р. Київ: Центр правов. наук. досліджень, 2017. С. 60-65.

7. Розсоха К.О. Напрямки удосконалення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими антикорупційними органами України. *Проблеми та стан дотримання захисту прав людини в Україні*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 17–18 серпня 2018 р. Львів: Західноукр. організація «Центр правничих ініціатив», 2018. С. 77-81.

АНОТАЦІЯ

Розсоха К.О. Прокуратура в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. Кваліфікаційна наукова праця. — Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура». – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України. – Харків, 2019.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню організаційно-правових засад функціонування прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України, їх особливостей і шляхів вдосконалення у процесі здійснення антикорупційної політики в Україні. У роботі характеризується поняття та система антикорупційних органів України. Обґрунтовано роль спеціалізованих антикорупційних органів, удосконалено й розширено розуміння їх функцій. Визначено функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України. Проаналізовано нормативне забезпечення функціонування антикорупційних органів України, його сучасний стан. З'ясовано сутність і зміст організаційних засад діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. Розглянуто правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. З'ясовано сутність форм і методів діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Удосконалено класифікацію методів діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Проведено аналіз кадрового, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Спираючись на результати вивчення зарубіжного досвіду діяльності органів прокуратури в системі антикорупційних органів, встановлено можливості його використання в Україні. Запропоновано шляхи вдосконалення діяльності прокуратури та її взаємодії з іншими органами в системі спеціалізованих антикорупційних органів України.

Ключові слова: прокуратура, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне антикорупційне бюро, Державне бюро розслідувань, Національне агентство із запобігання корупції, корупція, антикорупційний орган, антикорупційна політика, протидія корупції, запобігання корупції, взаємодія, правовий статус, форми діяльності, методи діяльності, антикорупційне законодавство.

АННОТАЦІЯ

Розсоха К.О. Прокуратура в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. – Кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису.

Дисертація на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.10 «Судоустройство; прокуратура и адвокатура». – Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины. – Харьков, 2019.

Данная диссертационная работа является одним из первых комплексных исследований в юридической науке Украины, посвященных теоретико-правовым проблемам места, правового статуса и организационно-правовых основ деятельности прокуратуры в системе специализированных антикоррупционных органов Украины в процессе реализации антикоррупционной стратегии Украины и приближения национального законодательства к нормам и стандартам Европейского Союза. В результате проведенного исследования сформулирован ряд новых научных положений, выводов, рекомендаций и предложений.

В работе характеризуются понятие и система антикоррупционных органов Украины. Обосновывается роль специализированных антикоррупционных органов, совершенствуется и расширяется понимание их функций. Определяются функции Специализированной антикоррупционной прокуратуры Украины. Анализируются нормативное обеспечение функционирования антикоррупционных органов Украины и его современное состояние. Выясняются сущность и содержание организационных основ деятельности прокуратуры в системе специализированных антикоррупционных органов Украины. Рассматривается правовой статус Специализированной антикоррупционной прокуратуры. Выясняется сущность форм и методов деятельности Специализированной антикоррупционной прокуратуры. Совершенствуется классификация методов деятельности Специализированной антикоррупционной прокуратуры. Анализируется кадровое, материально-техническое и информационное обеспечение Специализированной антикоррупционной прокуратуры.

В результате анализа зарубежного опыта деятельности органов прокуратуры в системе антикоррупционных органов определяются возможности его использования в Украине. Предлагаются пути совершенствования деятельности прокуратуры и ее взаимодействия с

другими органами в системе специализированных антикоррупционных органов Украины. Кроме того, доказывается, что целесообразно внести изменения и дополнения в действующее законодательство, которые, в частности, коснуться назначения на должности в прокуратурах всех уровней по результатам открытых конкурсов, а также предусмотреть проведение регулярного оценивания выполнения прокурорами служебных обязанностей и качества осуществления ими полномочий при участии в рассмотрении судами административных правонарушений, связанных с коррупцией

Ключевые слова: прокуратура, Специализированная антикоррупционная прокуратура, Национальное антикоррупционное бюро, Государственное бюро расследований, Национальное агентство по предупреждению коррупции, коррупция, антикоррупционный орган, антикоррупционная политика, противодействие коррупции, предотвращение коррупции, взаимодействие, правовой статус, формы деятельности, методы деятельности, антикоррупционное законодательство.

ANNOTATION

Rozsokha K.O. Prosecutor's Office in the system of specialized anti-corruption authorities of Ukraine. – On the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of legal sciences in specialty 12.00.10 «Judicial System; Prosecutor's Office and Bar». - Yaroslav Mudryi National Law University. – Kharkiv, 2019.

This dissertation is one of the first comprehensive studies in the legal science of Ukraine that deals with the theoretical and legal problems of the place, legal status and organizational and legal basis of the work of the prosecutor's office in the system of specialized anti-corruption authorities of Ukraine in the process of implementing the anti-corruption strategy of Ukraine and approximation of national legislation to norms and standards of European Union. As a result of the research, a number of new scientific provisions, conclusions, recommendations and proposals were formulated. The paper describes the concept and system of anti-corruption bodies of Ukraine. The role of specialized anti-corruption bodies is substantiated; understanding of their functions is improved. The functions of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office of Ukraine are determined. The regulatory support for the functioning of the anti-corruption bodies of Ukraine and its current state are analyzed. The essence and content of the organizational basis of the activities of the prosecutor's office in the system of specialized anti-corruption bodies of Ukraine are clarified. The legal status of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office is analyzed. The essence of the forms and methods of activity of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office is being clarified.

The classification of the methods of activity of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office is being improved. The personnel, logistical and informational support of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office is analyzed. As a result of the analysis of foreign experience of the activities of the

prosecution authorities in the system of anti-corruption authorities, the possibilities of its use in Ukraine are highlighted. The ways of improving the activity of the prosecutor's office and its interaction with other bodies in the system of specialized anti-corruption bodies in Ukraine are suggested.

Keywords: prosecutor's office, Specialized anti-corruption prosecutor's office, National Anti-Corruption Bureau, State Bureau of Investigation, National Agency for the Prevention of Corruption, corruption, anti-corruption body, anti-corruption policy, fight against corruption, prevention of corruption, interaction, legal status, forms of activity, methods of activity, anti-corruption legislation.